

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวนโยบายในการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะ 15 ปี
4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. บริบทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ความหมายการบริหาร

นักวิชาการ ได้ให้ความหมาย ของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไว้ดังนี้
การบริหาร (Administration) เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างเป็นระบบ มี ทฤษฎี หลักการ และกฎเกณฑ์ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ สามารถเชื่อถือได้ การบริหารเป็นศาสตร์ (Science) ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อนำไปปฏิบัติ ผู้บริหารต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ ประยุกต์เข้ากับหลักการและ ทฤษฎีเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อม การบริหารจึงมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts) (จันทร์านี สงวนนาม, 2554 : 10 - 11)

เขาวพา เตชะคุปต์ (2542 : 11) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การใช้ศาสตร์ และ ศิลปะเพื่อการดำเนินการเกี่ยวกับคน เงินวัสดุ อุปกรณ์ การจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ กำหนดไว้ย่อมมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวก และ การให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นการบริหาร เพื่อให้การศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก ให้ได้รับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ

สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุก ๆ ด้าน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้เป็น ประสบการณ์ตรงหลากหลายเหมาะสมกับวัย และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้เป็นไป เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกัน ระหว่างบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป ซึ่ง หลักในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ราชินี ทองสวัสดิ์ (2555 : 13) ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวมโดยผ่านการเล่น หมายถึง จัดการให้เด็กได้รับการ พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา การพัฒนาเด็กจะทำได้ดีจากกิจกรรม การเล่น

2. ยึดปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3. จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

3.1 ด้านร่างกาย จะต้องไม่บังคับให้เขียนหนังสือ เพราะการเขียนจะทำได้ ดีต่อเมื่อก้ามเนื้อนิ้วมือแข็งแรงที่จะสามารถจับดินสอ แล้วขีดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้แล้ว ใช้มือและตาให้สัมพันธ์กันดี การออกกำลังกายให้เล่นกลางแจ้งอย่างอิสระ และรับประทานอาหารครบ 5 หมู่

3.2 ด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น จัดกิจกรรมศิลปะศึกษา และการเล่นอย่าง อิสระและจัดตารางกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย จะช่วยให้พัฒนาอารมณ์ และจิตใจได้เป็นอย่างดี

3.3 ด้านสังคม เช่น ให้โอกาสเด็กได้เล่นรวมกันอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็ก มีโอกาสปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ และเด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะอย่างอิสระจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่น ในตนเอง กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

3.4 ด้านสติปัญญา เช่น ให้ความรู้ทางพื้นฐานของภาษา คณิตศาสตร์ จาก การทำกิจกรรมต่าง ๆ และฝึกตอบคำถามปลายเปิดเพื่อพัฒนาความคิดของเด็ก

ซามูเอล (Samuel, 1848 : อ้างถึงใน พิชนี นนทศักดิ์, 2549 : 2-3) ได้ให้คำนิยาม คำว่า การบริหารว่า มีลักษณะพิเศษ 3 ประการ คือ

1. การบริหารเป็นกระบวนการหนึ่ง หรือหลายกระบวนการของกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง

2. การบริหารมีจุดเน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ

3. การบริหารสามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล

และทรัพยากรอื่น ๆ ขององค์การ

จงชัย สันติวงษ์ (2549 : 19) กล่าวว่า “แม้ว่านักบริหารจะมีใช้ผู้ลงมือทำงานเอง และพยายามอาศัยผู้อื่นทำงาน แต่งานของนักบริหารก็คือ การบริหารจัดการงานของกลุ่มทั้งหมด เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างเป็นระบบ ประสานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ”

วิเชียร วิทย์อุดม (2551 : 1) กล่าวว่า “การบริหาร (Administration) คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ ซึ่งกลุ่มบุคคลร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การตั้งไว้”

ศรี บุญนาค (2554 : 10) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า “ผู้ที่ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่น ๆ”

สรุปได้ว่าการบริหาร เป็นกระบวนการใช้ศิลปะในการบริหารจัดการ ให้เกิดการขับเคลื่อนในการทำงาน โดยอาศัยความร่วมมือของคนหรือกลุ่มคนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ผู้บริหารแสดงออกอย่างเหมาะสม จะมีส่วนในการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้

2. แนวคิดพื้นฐานกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดในการพัฒนาปฐมวัยซึ่งมีสาระสำคัญมุ่งปกป้องและส่งเสริมเด็กรวมถึงตระหนักในคุณค่า และความสำคัญของเด็ก และส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและตามที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child) ในปี พ.ศ. 2533 และประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสารรับอนุสัญญา เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 ซึ่งมีสาระสำคัญมุ่งปกป้อง และส่งเสริมเด็กรวมถึงตระหนักในคุณค่า และความสำคัญของเด็ก โดยลงนามในอนุสัญญาจะต้องปกป้อง และส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก

4 ประการ คือ

2.1 สิทธิในการอยู่รอดได้แก่การพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์

2.2 สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา ได้แก่การพัฒนาทางร่างกายสติปัญญา จิตใจ และอารมณ์

2.3 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองได้แก่การคุ้มครองจากการทำร้าย ทารุณกรรม การทอดทิ้ง การแสวงหาผลประโยชน์ การลักพา

2.4 สิทธิในการมีส่วนร่วมได้แก่การแสดงความคิดเห็น การได้รับข่าวสารการ
แสดงออกทางศาสนา หรือความเชื่อของเด็กรวมถึงการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่หนังสืออื่น ๆ
เพื่อเด็ก

การมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2533 ฉบับนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการ
ยอมรับของประชาคมโลกว่า สิทธิเด็กมีมาตั้งแต่เกิด และควรได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกับผู้ใหญ่
และการพัฒนาเด็ก ไม่มีทางจะประสบความสำเร็จได้เลย ถ้ายังมีการละเมิดสิทธิเด็กอยู่ดังนั้น จึง
เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล เอกชนสังคม ชุมชน และครอบครัว
ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ต้องร่วมมือกันในการที่จะพิทักษ์สิทธิเด็ก เพื่อให้เด็กได้เจริญ
เติบโตก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้าง
ความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง และพัฒนาประเทศชาติสืบไป

กองการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 3 - 7) ได้ทำการศึกษา และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ
การจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ 4 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก พัฒนาการของมนุษย์ เพื่อการเปลี่ยนแปลง
ที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่การปฏิสนธิ ต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลง
ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา
และลักษณะนิสัยจะมีความสัมพันธ์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน พร้อมกันทุกด้าน
เด็กแต่ละคนจะเติบโต และมีลักษณะการพัฒนาร่างกายแตกต่างกันไปตามวัยซึ่งบ่งบอกถึงการ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ขวบ พัฒนาการแต่ละด้านมี
ทฤษฎีเฉพาะอธิบายการเจริญเติบโตดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กจึงเสมือนเป็นแนวทาง
ให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย
และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการชัดเจน
ขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่
ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และ
สิ่งแวดล้อมรอบตัวเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการ
เรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เด็กก่อนเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้
เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมี
ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน จะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์แก้ปัญหา และค้นพบตนเองซึ่งมีอิทธิพล และมีผลต่อการเจริญเติบโตช่วยพัฒนาการร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา และลักษณะนิสัยเด็ก จะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และสังคมบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็กทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจ และยอมรับว่าวัฒนธรรม และสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาการเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือน หรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้รับผิดชอบต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแรกเกิด ถึง 5 ขวบ จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยความต้องการถึง ความสนใจ และความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาในทุกด้านอย่างสมดุล และแนวคิด 4 ประการนี้ ถือเป็นแนวทางให้บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย นำไปดำเนินการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในหน่วยงาน และเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปซึ่งแนวคิด 4 ประการนี้ เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานที่สมาคมการอนุบาลศึกษา ประเทศสหรัฐอเมริกา

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 54 อ้างถึงใน เบญจมาพร สมานมาก, 2551 : 95) ได้กำหนดหลักพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก ที่ครูปฐมวัยควรคำนึงถึง สรุปได้ดังนี้ พัฒนาการด้านต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน พัฒนาด้านหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ เกิดขึ้นตามลำดับขั้นของความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ อยู่ภายใต้บริบทของสังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์เดิมของเด็กเป็นผลสืบเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวหากเด็กได้รับโอกาสในการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้รับการท้าทายในระดับที่เหมาะสมก็จะมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นหลักสำคัญอีกประการหนึ่งคือยึดถือว่าการเล่นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก

สรุปได้ว่า การศึกษาระดับปฐมวัยจึงเป็นการศึกษามีแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคมทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและพัฒนาให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้มีสติปัญญาความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมได้ต่อไปในอนาคต

3. ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2533 ฉบับนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับของประชาคมโลกว่า สิทธิเด็กมีมาตั้งแต่เกิด และควรได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และการพัฒนาเด็ก ไม่มีทางจะประสบความสำเร็จได้เลย ถ้ายังมีการละเมิดสิทธิเด็กอยู่ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล เอกชนสังคม ชุมชน และครอบครัวซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ต้องร่วมมือกันในการที่จะพิทักษ์สิทธิเด็ก เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโตก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง และพัฒนาประเทศชาติสืบไป

3.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 1)

3.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ขวบ นั้น เป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ครอบครัวเด็กทุกประเภท ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และเน้นเด็กเป็นสำคัญ (เยาวพา เตชะคุปต์, 2542 : 72 - 74)

3.3 แนวทางดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

3.3.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัย และประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่

3.3.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน

3.3.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้ หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

3.3.4 การบูรณาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลาย กิจกรรมที่หลากหลาย ทักษะที่หลากหลาย ประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

3.3.5 การประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กการประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

3.3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอนพ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับ และร่วมกันรับผิดชอบ และพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

4 จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างหลากหลายไปจากการศึกษาระดับอื่น โดยมีรูปแบบและจุดมุ่งหมายที่จัดแตกต่างกันไปตามสภาพความต้องการนโยบายหรือหลักปรัชญาการศึกษาของแต่ละหน่วยงานที่จัด แต่อย่างไรก็ดี จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมมีเป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนาเด็กทุก ๆ ด้าน ซึ่งการให้การศึกษาย่อมรมเลี้ยงดูเด็ก ระดับปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสมย่อมจะมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลดีและเป็นรากฐานต่อการพัฒนา และการศึกษาในระดับอื่นด้วย

ชีวิตในช่วงวัยเด็กตอนนี้ หรือระยะปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างเด็กอายุแรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าชั้นประถมศึกษา จะมีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก และเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาเด็กในวัยต่อ ๆ ไป ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้จึงควร

เป็นการจัดการศึกษาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการ และประสบการณ์ของเด็กให้มีความพร้อมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับปฐมวัย ไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการช่วยเด็กให้มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบตามเด็กปฐมวัยพึงจะมี เพราะเด็กวัยนี้เป็นวันที่พร้อมจะเรียนรู้ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีวิธีสอนให้เหมาะสมเพื่อให้เด็กดำรงชีวิตในวัยเริ่มต้นด้วยความสุข และมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2553 : 336) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวิจัย เรื่อง รูปแบบศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน หรือศูนย์เด็กปฐมวัย โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

4.1 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองไทยที่สมบูรณ์ แข็งแรง

4.2 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็ก เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ มีความเข้มแข็งทางจิตใจที่จะเผชิญอุปสรรคและอันตรายได้

4.3 เพื่อให้เด็กมีนิสัยขยัน แข็งแรง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ประหยัด สะอาด

4.4 เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

4.5 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็ก

5. การประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องการประกันคุณภาพการศึกษาได้ กำหนดไว้หมวด 6 มาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาการประกันคุณภาพในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดเป็นมาตรฐานในการศึกษาทุกระดับ การศึกษาย่อมมีการประกันคุณภาพของตนเองเพื่อที่จะพร้อมในการตรวจประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

ในยุคของการประกันคุณภาพการศึกษามีนักวิชาการ และหน่วยงานการศึกษาได้ให้ความหมาย “การประกันคุณภาพการศึกษา” ไว้หลายแนวคิด ดังนี้

นิยม โพธิ์งาม (2550 : 16) กล่าวว่า หมายถึงกระบวนการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครองชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

นภวรรณ ศรีภูธร (2549 : 27) กล่าวว่า หมายถึงกระบวนการหรือกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบ และที่วางไว้แล้วจะทำให้ได้ผลผลิต (นักเรียน) ที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นการสร้างความมั่นใจต่อผู้เรียนผู้ปกครองชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษาทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพ และสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลัง ในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 47 ประกอบด้วย 2 ระบบคือ

1. ระบบการประกันคุณภาพภายใน
2. ระบบการประกันคุณภาพภายนอก

โดยเฉพาะการประกันคุณภาพนอก ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอก ที่ได้รับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า สมศ. เพื่อมุ่งให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง และในระดับการศึกษาปฐมวัย

อำนาจ บุญมี (2548 : 34 อ้างถึงใน สำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553) กล่าวว่า สมศ. เป็นผู้กำหนดมาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกการศึกษาปฐมวัย รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) มีดังนี้

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยมีการกำหนดมาตรฐานไว้ทั้งหมดจำนวน 4 ด้าน

ประกอบด้วย

1. มาตรฐานด้านคุณภาพเด็กมีทั้งหมด 8 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้
มาตรฐานที่ 1 เด็กมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 1 จะเป็นมาตรฐานด้านผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นคนดีตามตัวบ่งชี้ที่ระบุไว้

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 เด็กสามารถทำงานจนสำเร็จทำ งานร่วมกับผู้อื่น
ได้และมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 4 เด็กสามารถคิดรวบยอดคิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 เด็กมีความรู้ และทักษะเบื้องต้น

มาตรฐานที่ 6 เด็กมีความสนใจใฝ่รู้รักการอ่าน และพัฒนาตนเอง

มาตรฐานที่ 7 เด็กมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 8 เด็กมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ

ดนตรีและการเคลื่อนไหว

จากมาตรฐานในด้านของคุณภาพเด็ก เป็นมาตรฐานในด้านของผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัด
การศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และการพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย
จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคมตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อ
เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

2. มาตรฐานด้านการจัดการเรียนรู้มีทั้งหมด 2 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรมจริยธรรมมีวุฒิ และความรู้ความสามารถตรงกับ
งานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดีและมีครูพอเพียง

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ และเน้นเด็กเป็นสำคัญ

จากมาตรฐานในด้านของมาตรฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นมาตรฐานในด้านของ
ครูซึ่งครูเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเองพัฒนาตนเองสม่ำเสมอบุคลิกภาพดีมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน
รักเมตตาเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริม และให้กำลังใจศิษย์เสมอหน้ามีความรักศรัทธา และความ
รับผิดชอบต่อวิชาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้า และลับ
หลัง มีความสามัคคีในหมู่คณะ และผู้นำด้านการอนุรักษ์พัฒนา และรักษาประโยชน์ส่วนรวม
และประชาธิปไตย ครูแสดงความรู้สึกที่ดี และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง
ทั้งใน และนอกสถานศึกษา และมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้
เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

3. มาตรฐานด้านการบริหาร และการจัดการศึกษามีทั้งหมด 6 มาตรฐาน 33

ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างระบบการบริหารงาน และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหาร และจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพเด็กอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

จากมาตรฐานในด้านของมาตรฐานด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาเป็นมาตรฐานในด้านของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมและเมตตาธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสามารถกำหนดวิธีการใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์คุ้มค่าคุ้มทุนมีความเป็นไปได้สูงนำองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่จะบรรลุตามวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ในสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาครูให้สามารถผลิต และใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาสู่วงการการศึกษา และเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งในภาพรวมแล้วผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในรอบด้านประกอบกับการมีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ

4. มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีทั้งหมด 2 มาตรฐาน 4 ตัว

บ่งชี้

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้านองค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการและองค์กรภาครัฐ และเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

จากมาตรฐานในด้านของมาตรฐาน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็น มาตรฐาน ในด้านของสถานศึกษาโดยมีสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบ อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงถาวร มีความปลอดภัย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีมีเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายเรียนร่วม) เอื้อต่อการเรียนรู้รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ อนามัยสวัสดิการ และความปลอดภัยด้านสวัสดิภาพของเด็กและมีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปิดโอกาสให้ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และเด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนให้บริการที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลาย สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลความรู้ของภูมิปัญญา และความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อให้บริการแก่ครูเด็ก และชุมชน และนอกจากนี้ยังมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อร่วมกับพัฒนาสถานศึกษา และให้ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษามีการพัฒนาาร่วมกันดังกล่าวที่ว่า “บ้านวัด โรงเรียน”

จากที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยไว้ทั้งหมด จำนวน 18 มาตรฐาน 84 ตัวบ่งชี้จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษาหรือ สมศ. เพื่อให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกการศึกษาปฐมวัยรอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) ซึ่งจากผลการตรวจประเมินในภาพรวม ดังนี้

การจัดศึกษาระดับปฐมวัยมีครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพียงร้อยละ 38 เท่านั้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินในระดับดี และได้รับการรับรองเพียงร้อยละ 34.61 อยู่ในระดับพอใช้ และระดับปรับปรุงซึ่งถือว่ายังไม่ได้มาตรฐานถึงร้อยละ 65.39 ซึ่งผลการประเมินในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปฐมวัย) จากโรงเรียนที่รับการประเมิน 2,0184 แห่งรับรอง 1,6229 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 80.41 ไม่รับรองจำนวน 3,955 แห่งคิดเป็นร้อยละ 19.59

อมรวิชัย นาคทรพรพ (2552 : 49-59) กล่าวว่าการศึกษาไทยที่ผ่านมาว่า เด็กไทยช่วงอายุ 3-5 ปี ทั่วทั้งประเทศประมาณ 3 ล้านคนมีเพียงร้อยละ 60 เท่านั้นที่มีโอกาสเข้าเรียนอนุบาลเตรียมความพร้อมก่อนระดับประถมศึกษาเท่ากับว่ามีเด็กอีกราว 1 ล้านคน ที่ไม่ได้รับการดูแลเรื่องเหล่านี้ ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนที่ไม่อาจพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพได้ในระยะยาว มีเด็กไทยที่เริ่มเรียนชั้นป.1 จนจบชั้นป.6 ได้ตามเวลาคือ 6 ปี เพียงร้อยละ 86 หมายความว่า มีเด็กร้อยละ 14 หรือประมาณ 800,000 คนที่มีปัญหาทางการเรียนนำไปสู่การตกซ้ำชั้นหรือออกกลางคัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่าผลของการจัดการศึกษาที่ประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่สองที่ประเมินภาพรวมของโรงเรียนพบว่า ในจำนวนระดับปฐมศึกษา ระดับปฐมวัย 8,276 แห่งโรงเรียนที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับ “ดี” มีจำนวน ร้อยละ 34.14 โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร้อยละ 40.7 โรงเรียนที่ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพียงร้อยละ 38.0 ในด้านหลักสูตรพบว่าโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรระดับปฐมวัยได้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่นและใช้สื่อที่เอื้อต่อการเรียนในระดับดีมีร้อยละ 36.9 ในส่วนผู้เรียน โรงเรียนที่ผู้เรียนมีความสุขสภาพใจและสุขนิสัยดี มีร้อยละ 95.4 มีโรงเรียนร้อยละ 71.3 ที่ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะดนตรีกีฬาร้อยละ 84.5 มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับดีผลการประเมินครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนปฐมวัยอยู่ในระดับ “ดี” แต่ในด้านผล พัฒนาการด้านวิชาการผู้เรียนกลับไม่สูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาในระดับนี้ไม่เน้นเรื่องทักษะทางวิชาการ

สรุปได้ว่า จากผลการประเมินดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมี พัฒนาการด้านอื่นสมตามวัย ซึ่งสะท้อนคุณภาพการสาธารณสุขในแนวโน้มที่ดีแต่พัฒนาการด้านสติปัญญาแสดงให้เห็นว่ายังคงมีปัญหาโรงเรียนที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับ “ดี” มีร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่อยู่ในระดับนี้น้อยมาก และสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยรวมอยู่ในสภาพที่รัฐต้องให้ความสำคัญที่มากขึ้นทั้งในด้านของตัวโรงเรียน และสถานที่รับเลี้ยงและด้านตัวครูในการศึกษาพัฒนาการด้านต่างๆ เพราะการพัฒนาเด็กปฐมวัยคือหัวใจของการพัฒนาคน และเป็นช่วงวัยแรกของมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการในทุกๆ ด้าน

6 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย

การศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐาน ที่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ จึงทำให้มีหน่วยงานหลายหน่วยงานให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ และเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการสถานศึกษาในระดับปฐมวัยที่จัดในระบบโรงเรียนได้แก่ (เยาวพา เตชะคุปต์, 2549 : 56 – 59)

6.1 การทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในรูปแบบโรงเรียน โดยมีหน่วยงานย่อยรับผิดชอบของส่วนงาน ดังนี้

6.1.1 สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน จัดในรูปการศึกษาในระบบ
โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลของรัฐ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

6.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดในระบบโรงเรียน
ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเอกชน

6.1.3 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา จัดในรูปของการศึกษาใน
ระบบโรงเรียน สาธิตของมหาวิทยาลัย

6.1.4 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระบบ
โรงเรียน รับเด็กช่วงอายุ 4 - 6 เข้าเรียนในชั้นอนุบาล มีหลักสูตร 2 ปี คือ ชั้นอนุบาล 1 และ
ชั้นอนุบาล 2 เช่น โรงเรียนเทศบาล โรงเรียน กทม. โรงเรียนเทศบาลเมืองพิทยา

6.2 หน่วยงานที่จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานภาครัฐที่
จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้

6.2.1 สถานสงเคราะห์เด็กก่อนวัยเรียน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัย
เรียน ของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจัดบริการการศึกษาแก่เด็กอายุ 2-6 ปี

6.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวง
มหาดไทย มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น
ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน โดยสนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล หมู่บ้าน เพื่อรับ
เลี้ยงดูเด็ก ระหว่าง 3-6 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มี
การเตรียมความพร้อมให้มีลักษณะเล่นปนเรียน และจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก เพื่อ
แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กล่าวถึง การจัดตั้งองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะ (Public Service) ให้แก่ประชาชน
โดยเฉพาะบริหารสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นภารกิจการจัดการศึกษาไว้
ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายต่าง ๆ ดังนี้

1.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้กำหนดให้มีวัตถุประสงค์
หนึ่ง คือ พัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีแนวนโยบาย
เพื่อการดำเนินการ คือ การให้พัฒนาคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้มีโอกาสได้เข้าถึงการ

เรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 – 5 ปีทุกคนได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อม ทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งวางกรอบการดำเนินงานการพัฒนา และเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1.1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา และการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

1.1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม

1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1.2.1 มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

1.2.2 มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม การฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ โดยการจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย และจากเนื้อหาของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติไว้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พอสรุปได้ว่า สิทธิของประชาชนในด้านการจัดการศึกษา และการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรมและฝึกอบรมตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นซึ่งรัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจ ในกิจการท้องถิ่นได้เอง ให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง มีอำนาจ เป็นของตนเองโดยเฉพาะ

1.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญ ดังนี้

1.3.1 มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ข้อ (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3.2 มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก ข้อ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

1.3.3 มาตรา 18 ข้อ (1) การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

1.3.4 มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

1.3.5 มาตรา 42 ให้กระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกันนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุน

1.3.6 มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากร และการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษี เพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และ

ทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามเหมาะสมและความจำเป็น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 : 80)

แสดงให้เห็นว่า ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และกฎหมายต่าง ๆ ต่างก็มีแนวทางการจัดการศึกษามุ่งที่จะให้องค์กรทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรบริการทางสังคมองค์กรหนึ่งด้วย

2. วิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี พุทธศักราช 2549 – 2553 ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการตามพันธกิจจัดการศึกษา และวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาท้องถิ่น การจัดการศึกษาทุกระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพ และศักยภาพของคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และมีความสุขที่ยั่งยืนสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ และนานาชาติ และพันธกิจเนื่องจากการจัดการศึกษาท้องถิ่น มีขอบเขตภาพกิจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การสนับสนุน การจัดการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบรวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และภารกิจด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นในช่วงระยะเวลา 3 ปี ข้างหน้าต่อไปนี้จึงได้บูรณาการและกำหนดงบประมาณ และประเภทลักษณะของภารกิจที่ต้องดำเนินการในช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยให้สอดคล้องกับนโยบาย และภารกิจจัดการศึกษา พ.ศ. 2545 – 2549 รวม 7 ด้าน ดังนี้

2.1 พันธกิจด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความพร้อมพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษา และพร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานต่อไป

2.2 พันธกิจด้านปฐมวัย โดยจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2.3 พันธกิจด้านการศึกษาภาคบังคับ โดยจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.4 พันธกิจด้านการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา โดยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคน อาชีพ สังคม ตามมาตรฐานการศึกษา เพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ

2.5 พันธกิจด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย โดยจัดการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันเทคโนโลยี มีเศรษฐกิจ พอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

2.6 พันธกิจด้านการส่งเสริมการศึกษา นันทนาการ จารีตประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น สนับสนุนส่งเสริมการศึกษา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต และสังคม

2.7 พันธกิจด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อ เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น เกิดความสมานฉันท์อยู่ ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และยั่งยืน

3 รูปแบบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.1 บริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.2 ส่งเสริมการพัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มศักยภาพ

3.1.3 กำกับคุณภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตาม มาตรฐาน

3.1.4 ดำเนินหรือส่งเสริมสนับสนุนบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถาบันอื่นทางสังคม ให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูให้ การศึกษาแก่บุตร บุคคลที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบให้ได้รับการพัฒนาทุกด้าน

3.2 ด้านการศึกษาในระดับปฐมวัย

3.2.1 บริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

3.2.2 จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.3 ส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขพร้อมที่

จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.4 กำกับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็นไปตามมาตรฐาน

แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี

แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 - 2559) มีดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 1 - 13)

1. วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของสังคม และประเทศ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

2. ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น

2.1 จัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มศักยภาพ และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนา และวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง ด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบกิจการอาชีพ และทักษะทางสังคมโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรม และมีความสำนึกในความเป็นไทย

2.3 จัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการ และหรือส่งเสริมสนับสนุน พัฒนา ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งรวมกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2.4 จัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัด และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก และเยาวชน แก่เด็กและเยาวชนประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

2.5 ดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

3. วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

3.1 เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

3.3 เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยมและพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.4 เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการความต้องการ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพ และความสามารถของท้องถิ่น

3.5 เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกาย และฝึกฝนกีฬาร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคมโดยมีความตระหนักในคุณค่าของกีฬานันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เยาวชนไปในแนวทางที่ถูกต้องใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.6 เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชนในการสร้าง และพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพให้มีความทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

3.7 เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

4. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559

แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 มีดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 1-13)

4.1 นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบ

สองปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับ บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

4.3 นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน และ จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

4.4 นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา จัดระบบบริหาร และการจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชนหรือรับฟังความคิดเห็น ของเอกชน และประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

4.5 นโยบายด้านครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา วางแผนงานบุคคล เพื่อให้ในการประสานข้อมูลและเป็นข้อมูลในการเสนอพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งนี้มีการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์ สวัสดิการค่าตอบแทนเพียงพอ และเหมาะสมกับคุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

4.6 นโยบายด้านหลักสูตร ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลาง และสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

4.7 นโยบายด้านกระบวนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมี จิตสำนึกในความเป็นไทย และสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

4.8 นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากร และการลงเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งด้านงบประมาณ การเงินทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.9 นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียนเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิต และมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึงการพัฒนา และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ

4.10 นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชนส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบบริการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชนอย่างหลากหลาย เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

4.11 นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย จัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดมทุนและการจัดการนำวิทยากรต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การจัดการด้านการตลาดให้ได้มาตรฐาน และความเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น

4.12 นโยบายด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น บำรุงรักษา ส่งเสริม และอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรมความภาคภูมิใจเอกลักษณ์ความเป็นไทย และท้องถิ่น

5. การนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

เนื่องจากแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2545 - 2559) จัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจทั้งหมดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถนำนโยบายที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการและความพร้อมไปปฏิบัติได้ และเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันในด้านความพร้อม และศักยภาพเมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงาน

รับผิดชอบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ พระราชบัญญัติการศึกษาฯ และพระราชบัญญัติกำหนดแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

5.1 ดำเนินการจัดการศึกษาขึ้นเองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2 ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาที่รัฐจะถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ

สำหรับการดำเนินการทั้ง 2 กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนด และกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน กระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่ต้องดำเนินการช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานกำหนด

การดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษาทรัพย์สินอื่น ๆ รวมทั้งการเสนอแนะ และร่วมพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง แนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีคุณและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 1-3)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบใดก็ตามทั้งองค์กรปกครองส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม และพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2553 : 2)

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐาน และคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือ สนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 ด้านการบริหารงานทั่วไป

1.1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน กอง สำนักงานการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) จัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2 – 5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน

2) จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

3) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำโนประชากรเด็กเล็กอายุ 2 – 5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น

5) จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และการบริหารจัดการศูนย์ฯ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.2 การย้ายและรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
2) ให้คณะกรรมการบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

3) จัดทำแผนการย้าย รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) จัดทำประกาศย้าย รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) รายงานการย้าย รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

1.1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้คณะกรรมการบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็น ในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

2) นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

3) จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นทราบ

1.1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสมเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษา และพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วยอายุ สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปดังนี้

1) ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษา ในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤศจิกายน ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

1.1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียนวันที่ 11 ตุลาคม

1.2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียนวันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

1.3) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิด และปิดภาคเรียน แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ ตามข้อ (1) สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชน และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

1.4) การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

2) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารว่าง เครื่องนอน อาหารเสริม (นม) วัสดุสื่อ อุปกรณ์การศึกษา วัสดุครุภัณฑ์ การตรวจสุขภาพเด็กเล็ก ประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และบริการอื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม

3) การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือใกล้เคียง ได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) การจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย และ ศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

5) กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือ และ ต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

6) ในระหว่างปิดภาคเรียนหรือปิดศูนย์พัฒนาเด็ก ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อนวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

1.1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกำหนดตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
- 2) ผู้นำทางศาสนา
- 3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) ผู้แทนชุมชน
- 5) ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 6) ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1.1.6 หน้าที่ของคณะกรรมการ ให้พิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการ และเลขานุการ โดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณ ในการส่งเสริม และพัฒนาศูนย์ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) ส่งเสริมสนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1.2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปเบิกจ่ายดังนี้

- 1) ค่าอาหารเสริม (นม)
- 2) ค่าอาหารกลางวัน
- 3) ค่าตอบแทน ค่าครองชีพของบุคลากรเงินประกันสังคมของบุคลากร
- 4) ค่าวัสดุการศึกษา
- 5) ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปโรงพยาบาล
- 6) ทุนการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการ

ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

1.2.2 งบประมาณรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวิธีการจัดหา งบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 3) จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี
- 4) จัดทำแผนจัดหาพัสดุ
- 5) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ
- 6) จัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อรายงาน

และการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

1.2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษา ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

1.3.1 การสรรหา เลือกรับและการปรับสถานภาพกรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหา และเลือกรับบุคคล เพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญด้วยกระบวนการที่มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใสเพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวคิดการบริหารบ้านเมืองที่ดี

2) การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเล็กตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คน

3) สำหรับอัตราครูผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) การปรับสถานภาพพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งครูผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ดูแลเด็ก เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.2 การกำหนด ค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดค่าตอบแทน สิทธิและสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลาง พนักงานส่วนท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่อง การเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง และอื่นๆ

1.3.4 การพัฒนาบุคลากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยได้รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

1.4.2 การบริหารจัดการ

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถานตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การกำหนดนโยบาย แผนงานและงบประมาณในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการได้รับการยอมรับจากชุมชน สักส่วนของครูต่อนักเรียนมีความเหมาะสม มีแผนการรับนักเรียน และการจัดตั้ง การย้าย การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความคิดเห็นของชุมชน

2. ด้านบุคลากร

เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านบุคลากรประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น จะต้องมีความรู้ ความสามารถ บวกกับทัศนคติ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ความสามารถเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา

ดังนั้นในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติ สถานภาพ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางเทศบาล เรื่องตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครู และบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการคัดเลือก และแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลาง พนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้นในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพ พนักงานจ้างเป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบันมีสถานภาพเป็น พนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน

2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งและ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

2.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่ กท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

2.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็ก ปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

2.1.4 ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและ แผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งาน อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

2.2 ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

2.2.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทาง อื่นที่ กท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

2.2.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็ก ปฐมวัยของท้องถิ่น ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.2.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

สรุปได้ว่า ด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอบรมและ ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีทุนเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หัวหน้า

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่ อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสม และปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครอง มีความมั่นใจ ว่างใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูก สุขลักษณะ อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการ ป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็ก และฝึกสุขลักษณะนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

สำหรับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม ได้กำหนดแนวทางในการบริหารงานอาคารและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

3.1 การเลือกพื้นที่ และการก่อสร้างศูนย์ มีข้อควรพิจารณาคือ ที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงอันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ มลภาวะทั้งทาง อากาศ แสงและเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะ อุบัติภัยต่างๆ ที่มีมาตรฐานกำหนด จำนวนชั้นของอาคารไม่ควรเกิน 2 ชั้น นับจากพื้นหากสูง เกินกว่า 2 ชั้นต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุตามประกาศของทางราชการในเรื่องที่ เกี่ยวข้อง ความสูงของห้องไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร นับจากพื้นถึงเพดานทางเข้า-ออก และ ประตูหน้าต่างต้องมีทางเข้า - ออก อย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้ สะดวก หากเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า - ออกสองทาง แต่ละทางกว้าง ประมาณ 80 เซนติเมตร ประตู หน้าต่าง ต้องมีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างประมาณ 80 เซนติเมตรนับจากพื้น พื้นที่ใช้สอยต้องจัดให้มีบริเวณ พื้นที่ในอาคารที่สะอาดปลอดภัย เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร และนอนโดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วมและที่ฝึกเด็ก ป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อาจจะแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์ที่ใช้สำหรับกิจกรรมที่หลากหลายได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หรือย้ายเครื่องเรือนตามความ เหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

3.1.1 บริเวณสำหรับนอน ต้องคำนึงความสะอาดเป็นหลักอากาศถ่ายเทได้สะดวกและอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน สำหรับเด็กอายุ 2 ปีขึ้นไป

3.1.2 บริเวณสำหรับเล่นและพัฒนาเด็ก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.3 บริเวณที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงความสะอาดเป็นหลักอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่าง และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

3.1.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้เลี้ยงดูหรือผู้รับผิดชอบตลอดเวลาที่เด็กป่วย ในกรณีที่ไม่สามารถจัดห้องพักสำหรับเด็กป่วยเป็นการเฉพาะ ต้องจัดให้พักแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

3.1.5 บริเวณที่ประกอบอาหาร ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควรมีเครื่องใช้จำเป็นรวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะโดยเน้นเรื่องความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก

3.1.6 บริเวณที่ใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็กโดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควรอย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่น

3.1.7 รางสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กซึ่งถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย 1 ที่ต่อเด็ก 10 - 12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นไปได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน ในกรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นเฉพาะได้ อาจให้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้วแต่ต้องปรับให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

3.1.8 ห้องเอนกประสงค์ เป็นพื้นที่ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก หรือรับประทานอาหาร และนอน โดยใช้ช่วงเวลาที่แตกต่างกันต้องคำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา แต่หากเป็นอาคารที่มีมากกว่าหนึ่งชั้นควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร

3.1.9 ที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกอาคารมีจำนวนเพียงพอถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

3.1.10 บันไดมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ขานพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.50 ซม. ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 ซม. บันไดทุกชั้นมีราว และลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า 90 ซม. มีราวเตี้ยเหมาะสมสำหรับเด็กเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงไม่เกิน 17 ซม. ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก

3.2 การจัดสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์ฯ ให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กมีข้อควรคำนึง ดังนี้

3.2.1 ภายในอาคาร แสงสว่าง ต้องมีเพียงพอทั่วทั้งห้องและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กได้ตลอดวัน เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป การถ่ายเทอากาศต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลมรวมกันไม่น้อยกว่า 20% ของพื้นที่ห้องในกรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงเรียนที่มีมลพิษต้องติดเครื่องปรับอากาศ และมีเครื่องฟอกอากาศเหมาะสม และต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่ สภาพพื้นที่ภายในอาคารต้องไม่ชื้นและไม่ร้อน ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัย

3.2.2 ภายนอกอาคาร ควรมีรั้วกัน บริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีทางเข้า – ออกไม่น้อยกว่าสองทาง กรณีที่มีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงที่รบกวนเกินควร จัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้แหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค โดยกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวันมีพื้นที่เล่นกลางแจ้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2000 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ขณะเล่น โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนพอสอดคล้องกับจำนวนเด็ก มีระเบียบกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตามระเบียบจะต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียบสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70 ซม.

3.2.3 การจัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย ดังนี้ ติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟภายในอาคารศูนย์ เครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นอาคาร ปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิด เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือมีส่วนแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยนหรือเหลี่ยมคม มีตู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์การปฐมพยาบาลอยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บในที่

ปลอดภัยให้พื้นมือเด็ก ใช้วัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ – ห้องส้วม และเก็บสารเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัยให้พื้นมือเด็ก

3.2.4 ปรับปรุงพัฒนา และซ่อมแซมดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมั่นคงปลอดภัยตลอดเวลา

3.2.5 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม เช่น ตู้หรือชั้นวางของมีเพียงพอ และอยู่ในสภาพใช้การได้ เคลื่อนย้ายสะดวกอาจดัดแปลงจากที่มีอยู่แล้วมาใช้ได้แต่ต้องมีความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก เครื่องใช้ในการนอนจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็กถูกสุขลักษณะ สะอาด มีจำนวนเพียงพอและไม่ใช้ร่วมกัน เช่น เครื่องปูที่นอน และหมอน เป็นต้น

ภาชนะสำหรับเด็กใช้ในการบริโภคสำหรับเด็กแต่ละคน และทำจากวัสดุที่ถูกสุขลักษณะไม่เป็นพิษปนทาน ไม่แตกง่าย และทำความสะอาดได้ง่าย ที่ดื่มน้ำจัดให้มีภาชนะใส่น้ำสะอาดถูกสุขลักษณะมีฝาปิด เครื่องใช้ในการทำความสะอาดจัดให้มีแปรงสีฟัน-ยาสีฟัน ผ้าเช็ดมือและผ้าเช็ดตัวสำหรับเด็กแต่ละคน ไม่ใช่ปะปนกัน โตะเก้าอี้ควรมีขนาด และลักษณะหลากหลายปลอดภัยเหมาะสมกับกิจกรรมและวัยของเด็ก เครื่องชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูงและสายวัดรอบศีรษะควรมีอย่างน้อย 1 ชุด จะเห็นได้ว่าการบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมนั้นผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องจัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน และจะช่วยส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้า

สรุปได้ว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยแก่ผู้เรียน หมายถึง อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยแก่ผู้เรียน มีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ภายในอาคารมีแสงสว่าง เพียงพอ และอากาศถ่ายเทสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการติดตั้งอุปกรณ์ และมีรั้วกันบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก

4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กอายุ 2 – 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษา และพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

4.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้าง รากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

4.2 หลักการเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริม พัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้ เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล และเต็มตาม ศักยภาพ ดังนี้

4.2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุก ประเภท

4.2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเป็นลำดับโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

4.2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

4.2.4 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการ พัฒนาเด็ก

4.3 การบริหารงานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

4.3.1 ด้านหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับ 2 ปี และระดับ 3 - 5 ปี โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้อง ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็กดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดหลักสูตร ดังนี้

1) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และ เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และครอบครัว สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

2) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้าง

บรรยากาศเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม และความ จำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3) การประเมินเป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของ หลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมิน เพื่อ ตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการ ประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมิน เพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้ หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น อย่างไร

4.3.2 ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2 - 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอน และเด็ก ทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร โดยมีหลักการจัดและขอบข่าย กิจกรรมประจำวันดังนี้

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ของเด็ก และยืดหยุ่นได้ตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก

1.1) วัย 2 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 5 นาที

1.2) วัย 3 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 8 นาที

1.3) วัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที

1.4) วัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลา ต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที

3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมการเล่น กลางแจ้งใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4) กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้อง และนอกห้อง กิจกรรมที่ ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคลและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นเด็ก เป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลัง และไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่ เหนื่อยเกินไป

4.3.3 ด้านสื่อ และนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอนสื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทำให้สิ่งที่เรียนนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้ และการค้นพบด้วยตนเอง

4.3.4 ด้านการวัดผลและการประเมินผล ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผล และประเมินผลเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้น และสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อยเป็นปัจจุบัน

4.3.5 ด้านการนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอ และเป็นระบบ

4.3.6 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวังซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กเล็ก หรือดำเนินการร่วมกับ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

4.3.7 ด้านโภชนาการ ใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วน คือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งดื่มน้ำที่สะอาด และสารอาหารที่จำเป็น

4.3.8 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1) กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนาฯลฯ

2) โครงการต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเด็กเล็ก

4.3.9 ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้มาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

สรุปได้ว่า ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน อย่างเหมาะสมตามวัย ผู้ดูแลเด็กมีการจัดทำแผนการเรียนรู้และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน จัดกระบวนการการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประสานความร่วมมือกับครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน และมีการประเมินหลักสูตร เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในทุกปีการศึกษา

5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึงการมีส่วนร่วมกัน ทุกภาคส่วนในสังคม อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะมีการส่งเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

สรุปได้ว่า ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน หมายถึง ชุมชนมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ให้ชุมชนทราบโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากร เพื่อใช้ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างพอเพียง

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับภาค ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติงาน ดังนี้

6.1 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยดูแลเด็ก ระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก

6.2 จัดทำแผนงานปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

6.3 ส่งแผนงาน และปฏิบัติงานให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

พิจารณาเห็นชอบ

6.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็ก

6.5 ดำเนินการตามแผนงาน และปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

6.6 สรุปและรายงานผลดำเนินงานให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

สรุปได้ว่า ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การกำหนดแผนความร่วมมือกับทุกฝ่าย ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมการตั้งเครือข่ายและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

บริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 เนื้อที่ พื้นที่ 374.24 ตร.กม.

1.2 สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป แบบมรสุม 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน

2. ข้อมูลการปกครอง ปี พ.ศ. 2556

2.1 เทศบาล จำนวน 3 แห่ง

2.2 ตำบล จำนวน 8 แห่ง

- 2.3 หมู่บ้าน จำนวน 100 หมู่บ้าน
3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2556
 - 3.1 อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่
 - 3.2 อาชีพเสริม ได้แก่ เพราะเลี้ยงสัตว์น้ำ แปรรูปอาหาร กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์

หมู่บ้านประมงน้ำจืด หมู่บ้านทำยาสูบ หมู่บ้านทำแผ่นกระยอ

 - 3.3 จำนวนธนาคาร มี 7 แห่ง ได้แก่
 - 3.3.1 ธนาคารออมสิน
 - 3.3.2 ธนาคารกรุงไทย
 - 3.3.3 ธนาคารกสิกรไทย
 - 3.3.4 ธนาคารไทยพาณิชย์
 - 3.3.5 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 - 3.3.6 ธนาคารกรุงไทย สาขาย่อยในโลตัส
 - 3.3.6 ธนาคารกรุงเทพ สาขาย่อยในโลตัส
 - 3.4 จำนวนห้างสรรพสินค้า มี 1 แห่ง
4. ด้านสังคม ปี พ.ศ. 2556
 - 4.1 โรงเรียนมัธยม ได้แก่
 - 4.1.1 โรงเรียนท่าบ่อ
 - 4.1.2 โรงเรียนท่าบ่อพิทยาคม
 - 4.1.3 โรงเรียนถ่อนวิทยา
 - 4.1.4 โรงเรียนเตี้อวิทยาการ
 - 4.1.5 โรงเรียนหนองนางพิทยาคม
 - 4.1.6 โรงเรียนโคกคอนพิทยาคม
 - 4.2 โรงเรียนเอกชน ได้แก่
 - 4.2.1 โรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจรักไทย
5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่
 - 5.1 แม่น้ำโขง
 - 5.2 ห้วยโมง
 - 5.3 ห้วยลาน
 - 5.4 อ่างเก็บน้ำบังพาน

6. ด้านประชากร ปี พ.ศ. 2556

6.1 ประชากรทั้งสิ้น	จำนวน 86,166 คน
6.2 ประชากรชาย	จำนวน 42,882 คน
6.3 ประชากรชาย	จำนวน 43,284 คน
6.4 ความหนาแน่นของประชากร	233.07 คน/ตร.กม

7. ด้านการคมนาคม คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 211

8. ด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม

- 8.1 ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว ใบบัวสูบ อ้อย
- 8.2 ชื่อแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำโขงห้วยโมงห้วยลานอ่างเก็บน้ำบังพวน

9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบำปอ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 16(9) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอำเภอบำปอ จังหวัดหนองคาย ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนา และพัฒนาชุมชนเมื่อปี 2546 โดยได้ถ่ายโอนการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร งบประมาณ การจัดหาอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์การศึกษา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเอง โดยอำเภอบำปอ มีการบริหารงานตามหลักการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และให้อำนาจการบริหารยังองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกคอน องค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า องค์การบริหารส่วนตำบลก่องนาง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านว่าน องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำโมง และ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อ ได้จัดส่วนราชการที่รับผิดชอบคือ ส่วนท้องถิ่นอำเภอ ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่ง นักบริหารการศึกษา นักวิชาการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 8 ตำบล มีโครงสร้างการบริหารงานที่เหมือนกัน และมีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจำนวนนักเรียนที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2553 : 53-58) มาตรฐานที่ 6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ช่วยดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค

ณิชนนต์ ปีทเสวี (2548 : 1) ได้ศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

1. สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาด้านอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคลากร และด้านงานความสัมพันธ์ชุมชน และการประชาสัมพันธ์

2. ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย วิทยาด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านงานบุคลากร อยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานสัมพันธ์กับชุมชน และการประชาสัมพันธ์ และด้านกิจการนักเรียน

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าในภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2 ด้าน คือ ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ มีสภาพการบริหารงานมากกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง และ

ขนาดเล็ก และด้านงานบุคลากร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีสภาพการบริหารงานมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

กาญจนา เลิศวุฒิ (2549 : 74 - 76) ที่ได้ศึกษาเรื่องการค้าเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวังผาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดอยู่ในรูปของคณะกรรมการซึ่งคัดเลือกจากตัวแทนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตั้งแต่การตัดสินใจการค้าเนินกิจกรรม รับผิดชอบต่อชนและการประเมินผลจัดทำรายงานความก้าวหน้าและอุปสรรคตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา

ประนอม คลังทอง (2549 : 146) ศึกษาการค้าเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดชัยภูมิพบว่า ความเหมาะสมปัจจัยการค้าเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเกี่ยวกับนโยบายระเบียบปฏิบัติวัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงานและแนวการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรกได้แก่ ความเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์ ด้านระเบียบปฏิบัติและการจัดประสบการณ์ปัญหา อุปสรรคการค้าเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดด้านการบริหารด้านบุคลากรด้านวิชาการด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน และชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 3 ลำดับแรกที่มีปัญหาสูง ได้แก่ ด้านงบประมาณด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหาร

ยุทธนา มิ่งเมือง (2549 : 5) ได้ศึกษาการค้าเนินงานจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ผลการศึกษาพบว่า การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ส่วนด้านการส่งเสริมพัฒนาเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรมีห้องโสตทัศนศึกษาเครื่องเล่นสนาม สอนพิเศษตอนเย็น และฝึกฝนให้นักเรียน เขียนอ่านคล่อง ด้านสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอ ควรติดตั้งหลอดทุกห้อง ควรขยายพื้นที่ และขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านบุคลากรควรเพิ่มจำนวนครู และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานกับทุกฝ่าย

นิพนธ์พร วงมณฑล (2550 : 87 - 91) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายู่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 35.74 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 51 ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 6.36 ปี การได้รับความรู้การค้าเนินงานและแรงจูงใจในการทำงาน

อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุน ทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน ศูนย์เด็ก ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลางถึงมาก 2) ในด้าน ปัจจัย ด้านผู้ดำเนินการ พบว่า อายุ การได้รับความรู้ในการดำเนินงานและแรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0 และ 3) ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ การขาดความรู้ งบประมาณไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนข้อเสนอแนะ ควรมีการเพิ่มพูน ความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ประสานภาคีเครือข่ายในชุมชน และส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อเด็ก

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2550 : 123) ประเมินระบบบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานเดิม ยังไม่ สมบูรณ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มี ความได้เปรียบด้านเงินทุน และข้อมูลข่าวสารทำให้มีโอกาสพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในด้าน กายภาพ และบุคลากรได้มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก การพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กมีความหลากหลายขึ้นกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดหลักสูตร และกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้แนวทางจากกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวง ศึกษาธิการ เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเน้นการจัดกิจกรรมของเด็กที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กอย่างองค์รวมอย่างไรก็ ตามคุณภาพ และผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมมีความหลากหลายขึ้นกับคุณภาพ และความตั้งใจ ของผู้ดูแลเด็ก

สุนรี ศรีผุดผ่อง (2550 : 90 – 92) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าย้อยของผู้ดูแลเด็ก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า 1) ระดับ ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าย้อย อยู่ในระดับพื้นฐาน 2) ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเฉลี่ยอายุ 33.9 ปี สถานภาพการสมรสคู่ ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 7 – 18 ปี วุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขีดความสามารถทางด้านวิชาการ เกี่ยวกับการดูแลเด็กตั้งแต่เป็นผู้ดูแลเด็กร้อยละ 100 จำนวน 5 ครั้งขึ้นไป การรับรู้บทบาทหน้าที่ อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะการรับรู้บทบาทหน้าที่ทั่วไป ปัจจัยจูงใจการปฏิบัติงานอยู่ระดับปาน กลาง โดยเฉพาะด้านงบประมาณ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าย้อยอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อายุ การฝึกอบรม และ

ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กร และ 4) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าอยู่เพียงร้อยละ 15.73 โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ข้อเสนอแนะในการวิจัยคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์อย่างเพียงพอ และควรจัดให้มีแผนการฝึกอบรมและพัฒนาผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระดมผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ให้ได้มาตรฐานต่อไป

จรรยา แสนหล้า (2551 : 80 – 85) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการผู้ปกครอง มีการวางแผนการดำเนินงาน การสรรหาบุคลากรเข้าทำงานและงบประมาณ แต่ยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ และมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงตามสายงาน อาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ยังไม่มีความเหมาะสมในด้านโภชนาการ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และยังขาดความทันสมัย ทางด้านอาคารสถานที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยยังไม่ดีพอ
2. แนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่
 - 2.1 ด้านงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมของศูนย์ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายควรระบุจำนวนเงินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้อย่างชัดเจน
 - 2.2 ด้านการดำเนินงาน มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเรียนการสอน ส่งเสริมบุคลากร ปรับปรุงอาคารสถานที่และสื่อการเรียน การสอน ดึงภาคประชาชน ทีมผู้บริหาร และองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ
 - 2.3 ด้านบุคลากร ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาปฐมวัยอย่างทั่วถึงกัน สนับสนุนผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มีการศึกษาดูงาน
 - 2.4 ด้านอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวันควรมีความเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ อาหารเสริม (นม) ไม่ควรซื้อนมเก็บไว้เป็นจำนวนมากและนานๆ
 - 2.5 ด้านอาคารสถานที่ปรับปรุงซ่อมแซมสร้างโรงอาหารและที่แปร่งฟันเด็ก
3. แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - การประชาสัมพันธ์ผลงาน และกิจกรรมของศูนย์ อย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงภูมิทัศน์ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน และสร้างความหลากหลายในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วีรศักดิ์ บุญประกอบ (2551 : 148) ศึกษากระบวนการบริหารกับผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดหนองคายพบว่าผู้บริหารศูนย์ครูที่เลี้ยงได้นำกระบวนการบริหาร 4 ด้าน คือด้านการวางแผน ด้านการมอบหมายงาน ด้านการประสาน และประเมินผลมาปฏิบัติในระดับปานกลาง ปัจจัยสิ่งแวดล้อมด้านวัฒนธรรมองค์กร บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ และความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหายุ่งยากระดับน้อย ส่วนข้อเสนอแนะปรากฏว่าศูนย์ต้องการให้รัฐสนับสนุนงบประมาณ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านบริหารจัดการศูนย์ระดับมาก

หุทัย อรุณศิริ (2551 : 81 - 83) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะครูปฐมวัยเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน บุคลิกภาพ สุขภาพ อารมณ์ดี มีปฏิสัมพันธ์คอยช่วยเหลืองานในชุมชน

อุดมลักษณ์ คำลือ (2552 : 92-95) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับเห็นด้วยมาก อันดับแรก คือ ด้านการบริหารวิชาการ รองลงมา คือ ด้านงานบริหารบุคคล และด้านบริหารงบประมาณตามลำดับ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia, 1986 : 3593 - A) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม และภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้นำวิธีปฏิบัติในการเรียนและควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

เวป (Webb, 1989 : 97 - 98) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็กและความทุ่มเทของพี่เลี้ยงเด็ก โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยพบว่า

1. การทุ่มเทและการรับรู้ในงานของผู้ดูแลเด็กไม่แปรผันกับคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพสูงมีความพอใจในค่าจ้างต่ำกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญ
3. ผู้ดูแลเด็กทุ่มเทกับงานจะมีความพอใจกับงาน และทำงานด้วยความกระตือรือร้น
4. ผู้ดูแลเด็กที่ยิ่งทำงานจะมีความหมายและมีความสำคัญมาก ๆ จะยังมีความพอใจ
5. การทุ่มเทในงานจะเพิ่มขึ้นตามอายุและเงินเดือน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่าการศึกษากิจการการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นด้านกิจการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน และเป็นแนวทางเดียวกัน ส่งเสริมงบประมาณให้เพียงพอ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการพัฒนาบุคลากร ให้มีความตื่นตัวอยู่เสมอ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ศึกษาต่อ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องสะอาด ทั่วอาคารมีความมั่นคงแข็งแรง มีพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม มีเครื่องเล่นสนามเพียงพอ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ควรใช้หลักสูตรเดียวกันและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ไวท์ (White, 1991 : 2020-A : อ้างถึงใน วรชิต ชินเกต, 2549 : 42) ได้ศึกษาความคาดหวังจากเด็กอายุสี่ขวบของครู เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพซึ่งต้องการศึกษาความคาดหวังจากเด็กอายุสี่ขวบ 48 คน โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากครูเป็นการจัดลำดับของนักเรียน ประเภทของนักเรียนผลการเรียนประจำปีและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบ ผลการศึกษาพบสิ่งต่อไปนี้ความคาดหวังในตัวเด็กทางด้านพฤติกรรมการเรียนของครูสังเกตจาก

1. ลักษณะการติดต่อระหว่างครูกับนักเรียน
2. การแก้ปัญหาพฤติกรรม
3. รูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

4. การแก้ไขพฤติกรรมของครู โดยคำพูดทางสังคม ทางร่างกาย

5. การมอบภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเด็ก

จากพฤติกรรมของครู 3 คน ไม่นำไปสู่คุณลักษณะของนักเรียน 4 ประเภท คือ นักเรียนที่ครูชอบครูไม่ชอบ ครูติดต่อกับนักเรียนที่ครูไม่ติดต่อกับเลย แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเหมือนกัน ทำให้ความคาดหวังในตัวเด็กของครูแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของเด็ก ครอบครัว บุคลิกภาพทางสังคมและความสามารถของกลุ่มพบว่าความสามารถทางการพูดของเด็กแตกต่างกันบางคนอธิบายความต้องการของตนเองไม่ได้บางคนเข้าใจกฎเกณฑ์ และความคาดหวังของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองได้ดี

เมดเซน (Medsen, 1997 : 112 - 113) ศึกษาเรื่องการวัดความฉลาดทางปัญญาของเด็กในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของ Nebraska ผลการวิจัยพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่เลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แสดงลักษณะปรากฏให้เห็นว่ามีความฉลาดทางปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะ ตัวอย่างน้อย 3 ลักษณะ และเห็นว่าความฉลาดทางปัญญาของเด็ก 2 ปี และ 4 ปี มีความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการเรียนรู้ ส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นระหว่างเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สโตน (Stone, 2001 : 78 - A) ได้วิจัยบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมประสบการณ์ เอเตรียมความพร้อมด้านการอ่านหาความสัมพันธ์ ของเด็กปฐมวัยอายุ 4 ปี พบว่าการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาติดตาม ปรับปรุงงานวิจัยเดิม โดยให้สารสนเทศเชิงพัฒนาเกี่ยวกับโอกาสการรู้หนังสือที่สัมพันธ์กับการอ่าน ซึ่งครูผู้ดูแลศูนย์เด็กได้จัดหนังสือที่หลากหลายเนื้อหาไว้สำหรับการฝึกอ่านของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนเด็กปฐมวัยอายุ 4 ปี จากศูนย์ดูแลเด็ก 10 ศูนย์ โดยหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายการหนังสือ แบบสอบถามและแบบสังเกต ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมการอ่านที่มีความหลากหลายมากขึ้นแปรผันไปตามสภาพห้องเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการอ่าน และการเขียนในแผนการสอน ไม่มีชั่วโมงการอ่านหนังสือนิทาน หนังสือในห้องเรียนสำหรับฝึกอ่านมีคุณภาพทางวรรณคดีน้อย มีข้อจำกัดการเปลี่ยนหมุนเวียนหนังสือสำหรับฝึกอ่านใหม่ ๆ ในห้องเรียน และการเรียนเลือกใช้แหล่งทรัพยากร

ฟิชเชอร์ (Fisher, 2002 : อ้างถึงใน ราตรี นาสาทร, 2552 : 34) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจทัศนคติของสมาชิกสภานิติบัญญัติของเท็กซัส : กรณีศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นปฐมวัย และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในระดับสากล ผลการวิจัย พบว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติยอมรับว่าการศึกษาในระดับขั้นปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ในศูนย์ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก มีส่วนทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จได้ในที่สุดผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยและประเด็นที่เกี่ยวกับการศึกษาขั้นปฐมวัยและศูนย์ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน พวกเขามีความเห็นพ้องกันว่า ไม่ใช่เรื่องง่ายเลยสำหรับ

ผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในเท็กซัสแล้วต้องทำงานเพื่อมีรายได้มาไว้จ่ายให้กับศูนย์ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพสักแห่งและพวกเขายังมีความคิดเห็นตรงกันอีกว่าเด็กๆ ในเท็กซัสส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าโรงเรียนอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ มีผู้ตอบแบบสอบถามอีกจำนวนหนึ่งที่ระบุว่า รัฐควรจะจ่ายเงินช่วยเหลือในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ให้กับเด็กทุกๆ คน ที่ผู้ปกครองต้องการให้ได้ เข้าเรียนในชั้นอนุบาลรัฐควรให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยทั้งในแง่การออกเป็นกฎหมายด้วย

แมดดอก (Maddox, 2002 : 112 - A) ได้วิจัยกลยุทธ์การสอน และบทเรียนตัวอย่างที่หลากหลายสำหรับครู เพื่อใช้ในชั้นเรียน และการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในชั้นเรียนหลังการฝึกอบรมจากการศึกษาเพื่อฝึกอบรมกลุ่มครูที่สุ่มมาจากสหวิทยาเขต Norwalk – La Mirada พบว่า กลยุทธ์การสอนเพียงกลยุทธ์เดียวไม่สามารถทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จทั้งหมดเมื่อลดขนาดชั้นเรียนลงพบว่าครูหลายคนปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนโดยไม่มีหรือมีประสบการณ์ในการสอนน้อย ครู 15 คน จากจำนวน 25 คน ไม่เคยฝึกสอนมาก่อนเข้าปฏิบัติการในชั้นเรียนมีทางเลือก 3 ทาง ในการศึกษาทางเลือกที่ 1 ประกอบด้วย การประเมินรูปแบบการสอนฝึกอบรม ครูตอบคำถามข้อสอบเชิงเนื้อหา และแบบตรวจสอบรายการ การใช้กลยุทธ์พหุปัญญาการใช้โครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทางเลือกที่ 2 ประกอบด้วย การฝึกอบรมครูด้านกลยุทธ์พหุปัญญา 16 ชั่วโมง และโครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ทางเลือกที่ 3 ครูกลับไปทำแบบทดสอบเชิงเนื้อหา และแบบตรวจสอบรายการของครูอีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลง ในรูปแบบการสอนหลังจากการฝึกอบรมช่วยให้ครูเชื่อมโยงอารมณ์เข้ากับเนื้อหาทางวิชาการ ซึ่งสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น การฝึกอบรมทำให้ครูปรับปรุงกลยุทธ์และรูปแบบการสอนเฉพาะด้านที่ได้รับ

วูดบริจ (Woodbridge, 2003 : 1120 - A) ได้ทำการวิจัย เรื่องการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการเทคโนโลยีในห้องเรียน พบว่า จากการใช้แบบสังเกต 42 ชุด ในห้องเรียน 16 ห้องแบบสัมภาษณ์ 20 ชุด แบบสำรวจการตอบสนองต่อระบบออนไลน์ 27 ชุด ครูที่ได้คัดเลือกมานั้นดูจากภูมิหลังที่มีความรู้ในวิธีการสอนแบบบูรณาการ ในการใช้เทคโนโลยี และได้ศึกษาอยู่ในระหว่างปี 1995 และปี 2002 จากมหาวิทยาลัยแจคสันวิลล์ ในระดับปริญญาโท ด้านศิลปศาสตรโปรแกรมสอนด้านการเรียนรู้แบบบูรณาการในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาโดยศึกษาวิเคราะห์จากความเชื่อ และยุทธวิธีการสอนในห้องเรียนของครูผู้เรียนอยู่ในโปรแกรม JU, sMAT ผลการศึกษาเปิดเผยว่า การบูรณาการเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเชื่อด้านการสอนของแต่ละบุคคล แนวคิดต่อนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี วิธีที่ครูใช้ในการฝึก และเทคโนโลยีห้องเรียนการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพปัญหาโดยทั่วไปจากอดีตจนถึง

ปัจจุบัน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีปัญหาในด้านธุรการและงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการประสานงานระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดกับหน่วยงานอื่น และด้านการเรียนการสอน ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดประสบการณ์ในการอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์และความสามารถในการจัดประสบการณ์ การจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ การเขียนแผนการสอนโดยเฉพาะการจัดทำแผนประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 6 กิจกรรม รวมทั้งไม่ได้รับการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่องส่งผลทำให้การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันต่อความก้าวหน้าของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ด้านสวัสดิการต่าง ๆ ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เงินเดือน งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริม (นม) และเงินค่าตอบแทนอื่น ๆ สามารถเบิกจ่ายได้ทันกำหนดเวลาทุกปี และจากการศึกษา พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความสนใจ ฟังพอใจ และต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดประสบการณ์ 6 กิจกรรม การพัฒนาครูพี่เลี้ยงหรือบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์ในด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การนิเทศการสอน การนิเทศแบบเสนอแนะ การนิเทศติดตามผล และการตรวจสอบประเมินผล อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สามารถแก้ปัญหา เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจประสบการณ์และความสามารถของครูพี่เลี้ยงหรือบุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตร การจัด การเรียนการสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การจัดทำแผนประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำแผนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ 6 กิจกรรม รวมทั้งการเขียนและนำแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 6 กิจกรรม ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ มีความสมบูรณ์เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และมีคุณภาพมากขึ้น สามารถเผยแพร่กับบุคลากรครูผู้สนใจต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุตรหลานเพิ่มมากขึ้น